

Dr Marge Kütt:

„Näen, et residentuuris on mitmeid lootust andvaid laboriarste, kelle õlgadele võiks minu mantel hästi sobida.“

PERH-i laboratooriumi juhataja dr **Marge Kütt** tähistab 13. aprillil 60. sünnipäeva. Selle eel heidab Marge pilgu oma senisele karjäärile ja mõtiskleb laborimeditiini oleviku ja tuleviku üle.

Kus oled sündinud ja üles kasvanud?

Olen sündinud Paides, kuid alates esimesest eluaastast olen elanud Tallinnas. Õppisin 44. keskkoolis, mis on praegune Mustamäe Gümnaasium.

Miks otsustasid arstiteaduskonda õppima minna?

Kindlasti mõjutas otsust asjaolu, et minu pereliikmed olid meditsiini tausta.

taga. Kuna õpingud olid rasked, siis mulle pereliikmed meditsiiniõpinguid ei soovitanud. Minu tahe oli aga hirmust suurem ja otsus kindel. Sain ülikooli sisse ja õpingud võisid alata.

Kuidas möödus ülikooliaeg?

Väga ladusalt ja meeleolukalt. Eriti meeltemööda oli intensiivravi ja neuroloogia. Töötasin ülikooli ajal ka tolle-

aegses närvimajas neuroreanimatsiooni osakonnas. Avastasin seal töötades, et mulle väga meeldib intensiivravi. Ka sotsiaalses mõttes oli kooli kõrvalt töötamine väga tore, sest toona oli suur osa Tartu Ülikooli kliinikumi öövalvetest tudengite peal. Leidsin töö käigus nii vanematelt kui nooremalt kursustelt palju häid kontakte ja sõpru. Samuti tõusis praktiseerimise ajal väga palju minu enesusk ja teadlikkus. Sain kindlust, et saan patsientidega hakkama ja ujun selles maailmas päris hästi. Tänu praktilistele kogemustele olid ka õpingud lihtsamad.

Suundusid tööle Kilingi-Nõmmele ja seejärel Keilasse. Palun räägi neist töökohtadest.

Ülikooli lõpus abiellusin neuroloogiga ja kuna ma ei soovinud abikaasaga samal erialal töötada, valisin hoopis sisemeditiini. Töötasin neli esimest aastat Kilingi-Nõmmel sisearstina. See oli väga aeg aeg!

CV

MARGE KÜTT

Haridus

- 1999–2003 Laborimeditiini residentuur, Tartu Ülikool
- 1989–1990 Internatuur sisemeditiini alal, Tallinna Pelgulinna Haigla
- 1983–1989 Tartu Ülikool, arstiteaduskond, ravi eriala
- 1972–1983 Tallinna 44. Keskkool

Töökohad

- 2014– SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla, laboratooriumi juhataja
- 2004–2014 AS Ida-Tallinna Keskhaigla, kesklabori juhataja
- 2004–2006 AS Ida-Tallinna Keskhaigla, diagnostikakliiniku juhataja kt
- 2003–2004 AS Ida-Tallinna Keskhaigla, vereteenistuse juht
- 1994–2003 Keila Haigla, laboratooriumi juhataja, sisearst
- 1990–1994 Kilingi-Nõmme Haigla, sisearst

Ühel hetkel hakati aga väikseid haig-laid hooldushaiglateks ümber profilee-rima. Tundsin, et ei soovi 29-aastaselt olla hooldushaigla arst. Seega hakkasin endale otsima uut ja sobivamat töökohta.

Suundusid Keila haiglasse tööle laborijuhatajaks. Millest selline valik, et tulid üle laborimedit-siini valdkonda?

Keila haigla pakkus mulle labori-juhataja ametikohta selle klausliga, et võin töötada samal ajal sisearstina ja teha nii palju valveid kui soovin. Tõtt-õelda võtsin selle töökoha vastu eeskätt selle pärast, et soovisin töötada sisears-tina. Mõeldes tagasi – laborijuhataja koha vastuvõtmine oli hulljulge otsus, sest mul puudus igasugune laboriõpe ja -taust.

Millised olid kõige suuremad rasku-sed uuel töökohal?

Kindlasti oli keerukas see, et mul ei olnud varasemat kokkupuudet labo-

riga. See tähendas, et pidin hakkama ka kogu sõnavara nullist õppima.

Nõudmised laborile olid suured, sest Keila haiglasse toodi sel ajal üle põle-tusosakond ja põletushaigete intensiiv. Samal ajal hakkasid ka seni kehtinud reeglid kõikides laborites muutuma. Näiteks tulid juurde kvaliteedinõu-ded ja mõte, et peaksime laboriuuringuid tegema samade seadmetega 24/7. Samuti pidid laborid hakkama enda juures pidama verepanka ja tegelema vereülekannete-eelsete uuringutega.

Miks otsustasid minna õppima laborimedit-siini residentuuri?

Keila haiglas töötades pakuti mulle ühel hetkel täiskohaga sisearsti kohta, ent selleks hetkeks oli mulle labori-medit-siin hakanud niivõrd palju meel-dima, et otsustasin edasi jääda. Ka kol-leegid koputasid minu südametunnis-tusele, et keegi peab ju laboris tööd ka tegema. Sestap otsustasin ka residen-tuuri minna ja sain endale laboriarsti

kutse. Keila haiglas olin niisiis kokku üheksa aastat.

Jätkasid tööd Ida-Tallinna Keskhaig-las. Millest selline valik?

Keila haiglas töötamise ajal tuli haiglate ümberkujundamine, mis nägi ette, et Keila haigla ei jää aktiivraviga tegutsema. See tähendas, et kõik meie haigla tegevused kolisid ümber erine-vatesse Tallinna haiglatesse. Mina siir-dusin edasi Ida-Tallinna Keskhaig-lasse, kuhu kutsus mind labori juhataja Monyca Sepp. Mõni aeg hiljem suun-dus Monyca Sepp Ida-Viru keskhaig-lasse ning tema kohta pakuti mulle.

Veidi aja pärast siirdus ITK juha-tusse diagnostikakliiniku juhataja Pee-ter Ross, mistõttu sai kaheks aastaks minust lisaks laborijuhatajale ka diag-nostikakliiniku juhataja kohusetäitja.

Mida arendasid ITK kesklaboris?

Peamine küsimus oli nukleaarmedit-siini kui eriala säilimine ITK-s. Suut-

Regionaalhaigla labori kolleegidega Worldlab-Euromedlab 2023 kongressil Roomas. Esireas (vasakult): Ljudmila Paas, Helen Paapstel, Merlin Matvere, Teele Kuri, Kedy Medar, Monica Tilk, Jelizaveta Tälli, Marika Pikta, Marge Kütt. Tagareas (vasakult): Karl Mitt, Karel Tomberg, Siim Iskül, Jürgen Mikk, Natalja Gumenjuk, Karin Kalda, Oleg Prannitšuk.

ERAKOGU

sime vajaduse keskhaiglas põhjendada ja hankida juurde tööks vajalikku aparatuuri. Samuti tuli uue erialana kliiniline immunoloogia, mille jaoks tuli luua eriala praktiseerimiseks vajalik diagnostiline baas.

Sel ajal laienes ka molekulaardiagnostika. Alustasime ITK-s esimesena haigla laboritest kommertsiaalsete meetoditega seksuaalsel teel levivate infektsioonide molekulaardiagnostikaga.

Olime ka esimesed Eestis, kes alustasid sepsise molekulaardiagnostikaga ITK-s.

Toona tuli juurde ka kliiniline immunoloogia. Seega tuli ka ITK-sse sisse viia täiesti uudne tehnoloogia, seadmed ja meetodid.

Miks otsustasid kandideerida PERH-i laboratooriumi juhiks?

Olen alati pidanud oluliseks, et suurtes laborites oleksid laboriarstid, ja mõt-

lesin, et ka PERH-is võiks laborit juhtida arst. Selleks, et laborimeditiini hästi teha, tuleb arstidel ja spetsialistidel enda teadmised ja oskused kokku panna. Kui märkasin, et PERH otsib labori juhti, otsustasin kandideerida ja kirjutada motivatsioonikirja, kuhu panin kirja kõik oma mõtted. Mul ei olnud tegelikult suurt tuhinat see konkurss ära võita, vaid lihtsalt oma ideid ja mõtteid jagada. Ka ei olnud mul põhjust ITK-st lahkuda, sest mulle väga meeldis seal töötada ja pean siiani kõikidest kolleegidest väga lugu. Läks aga nii, et minu mõtted ja nägemus olid meeltemööda, mind kutsuti vestlusele ja mulle tehti pakkumine hakata laboratooriumi juhiks.

Lahkusin ITK-st kerge südamega, sest teadsin, et sealne tiim saab suurepäraselt hakkama ja kõik toimib väga hästi.

Millised on olnud suurimad väljakutsed PERH-is?

Peamine väljakutse on leida laborile järgmine uus juht. Kandideerin

 Olen alati pidanud oluliseks, et suurtes laborites oleksid laboriarstid, ja mõtlesin, et ka PERH-is võiks laborit juhtida arst. Selleks, et laborimeditiini hästi teha, tuleb arstidel ja spetsialistidel enda teadmised ja oskused kokku panna.

Koos kolleeg Jelena Roinega viimasel tööpäeval ITK-s.

viieaastase juhtimislepinguga. Täna- seks olen siin töötanud kaks ametiaega ja kolmas jookseb. Viimasel konkursil olin kahjuks ainukene kandidaat, sest paraku on laboriarste vähe ja labori juhtimise väljakutset ei soovinud keegi vastu võtta. Õnneks näen, et residentuuris on mitmeid lootustandvaid laboriarste, kelle õlgadele võiks minu mantel hästi sobida.

Mõtlesime kolleegidega selle kurva olukorra peale ja otsustasime, et hakkame residentidele õpetama ka labori juhtimist. Anname edasi teadmisi ja oskusi, mis ühe labori juhi tööriistakastis olema peab, et olla hea juht.

Ma tõesti soovin väga, et laborit hakkaks juhtima mõni noor arst, kel silmad eriala peale säravad.

Oled kauaaegne ELMÜ juhatuseliige, Eesti Arstide Liidu eestseisuse liige ja Tallinna arstide liidu juhatuseliige.

liige. Mis annab sellise energia ühiskondlike ülesannete täitmiseks?

Mind häirib, kui räägitakse, et kõik on halvasti, kuid ei tehta midagi, et olukord paremaks muutuks.

Püüan alati mõelda, et ehk ikka saab midagi ära teha. Ja kui saab, siis olen valmis kaasa lööma! Olen saanud palju kaasa mõelda ja olnud tunnistajaks, et tänu meie ühistele pingutustele on midagi päriselt paremuse poole muutunud.

Kes on olnud sinu õpetajad?

Oluliseks õpetajaks pean Axel Brocki. Ajal, mil mina töötasin Keila haiglas, töötas tema Taanis Randersi haigla laboris ja mul oli võimalus mõni nädal selles haiglas väljaõppel olla.

Just tema pani mind mõistma laborimeditsiini olemust ja olulisust. Ta lükkas ümber minu arusaama, et laboris töötades peaksin minetama arstli-

kud oskused. Samuti pani ta südamele, et diagnostilised erialad vajavad sama palju arstlikku mõtlemist kui kliinilised erialad.

Kindlasti on mind õpetanud ka kõik kolleegid, kellega olen residentuuri ajal ja eri töökohtadel kokku puutunud.

Mis sind laborimeditsiini juures on kõige rohkem huvitanud? Mis paneb silma särama?

Meil on väga vinge eriala, kus haiglate ja laborite üleselt on väga head kollegiaalsed suhted. Just toredad kolleegid ongi töö kõige positiivsem ja meeldivam osa.

Ja muidugi kui erialasse süveneda, siis on see väga põnev.

Kas on ka midagi, mis ei meeldi?

Vahel on häiriv see, et olen patsiendist kaugel või ei jõua kliinilist tööd tegevate kolleegidega piisavalt suhelda.

Millises suunas on laborimeditseen liikumas?

Arvan, et tulevikus on laborites arste väga vähe ja nad peaksid olema suurte valdkondade juhid, kellel on oskus oma eriala arendada. Usun, et nad on ka multifunktsionaalsed ehk rohkem valdkonnaülesed. Kindlasti peaksid arstid tegelema laboris meditsiinilise poolega. Kindlasti on tulevikus arstide suur väljakutse ka diagnostiliste algoritmide loomine.

Kindlasti tuleb ka palju uusi tehnoloogilisi vahendeid, mida saab laboritöös kasutada. Samuti usun, et laborid muutuvad suuremaks ja tsentraliseeruvad.

Noorte arstide jaoks ei ole diagnostilised erialad kunagi olnud väga põnevad. Ka minu jaoks esialgu ei olnud. Siiski loodan, et laborimeditseen on jätkuvalt vähemalt nii palju populaarne, et tuleks peale uus põlvkond, kes räägivad omavahel oma keelt ja teeks asju nii, nagu nemad õigeks peavad.

Mis sulle meeldib vabal ajal teha?

Mulle meeldib lugeda, võimaluse piires reisida ja sõpradega suhelda. Mulle väga meeldivad ka loomad ning lapsed.

Oled kauaaegne Haiba lastekodu toetaja ja ürituste korraldaja. Mida on sulle andnud lastega tegelemine?

Lastekodu lastelt on väga palju õppida. Rohkem kui 10 aastat olen nendega koos käinud mitmepäevastel matkadel. Samuti käin aeg-ajalt lastekodus lastega tegelemas ja mõned lapsed käivad ka meil kodus, et nad saaksid peretunnet tunda.

Sul on legendaarne aara papagoi, keda käivad vaatamas isegi ümbruskonna inimesed. Räägi temast.

Aara Karol on väga valju häälega, kuid õnneks on meil väga toredad naabrid, kes temaga harjunud. Tänu Karolile oleme nii martide, kadride kui Halloweeni jooksjate seas väga populaarsed. Kõik, kes tulevad maskides kommi küsima, soovivad alati ka aarat näha. 🐦

Küsitles
Britta Sepp

Marge ja aara Karol.

Meil on väga vinge eriala, kus haiglate ja laborite üleselt on väga head kollegiaalsed suhted. Just toredad kolleegid ongi töö kõige positiivsem ja meeldivam osa.